

KARADENİZDE *gençlik* KATILIMI

SAMSUN | MAYIS, 2025

ÇALIŞTAY RAPORU "ORTA KARADENİZ"

SAMSUN POLİTİKA BELGESİ

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

KARADENİZ'DE GENÇLİK KATILIMI

SAMSUN POLİTİKA BELGESİ

Mayıs 2025

Gençlik Laboratuvarı Derneği
Sosyal Gençlik Topluluğu Derneği

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Bu politika raporu, **Karadenizde Gençlik Katılımı Projesi** kapsamında düzenlenen çalıştay ve atölye çalışmaları sonucunda, Samsun'daki gençlerin ihtiyaçlarını ve önceliklerini yansıtan kapsamlı bir belge olarak hazırlanmıştır. **Gençlik Laboratuvarı Derneği** yürütücülüğünde, **Erasmus+ KA154 Gençlik Katılımı Programı** desteğiyle yürütülen bu çalışma, gençlerin karar alma süreçlerine aktif katılımını güçlendirmeyi ve yerel yönetişimde gençlik bakış açısını görünür kılmayı amaçlamaktadır.

Samsun'un merkez ve ilçelerinden gelen genç temsilciler, sosyal sorumluluktan kültürel yaşama, ulaşımdan eğitime kadar geniş bir yelpazede yaşadıkları sorunları dile getirmiş, çözüm yolları üzerine kolektif öneriler geliştirmiştir. Ortaya çıkan bu rapor, yalnızca mevcut durumu yansıtan bir tespit değil; aynı zamanda Samsun'da gençliğe duyulan güvenin ve ortak geleceği birlikte inşa etme iradesinin bir göstergesidir.

Bu belge, Samsun'daki karar vericiler için bir rehberdir. Gençlerin sesiyle şekillenen her öneri, daha kapsayıcı, erişilebilir ve adil bir yerel yönetim yapısı kurmak için somut bir adım niteliğindedir. Gençlik Laboratuvarı Derneği olarak, bu sürecin yalnızca bir başlangıç olduğunu biliyor, raporda sunulan önerilerin izlenmesi, değerlendirilmesi ve hayata geçirilmesi için süreci sürekli olarak desteklemeye devam edeceğimizi beyan ediyoruz.

Bu çalışmanın merkezinde yer alan ve fikirleriyle bu rapora yön veren tüm genç katılımcılara en içten teşekkürlerimizi sunuyoruz. Ayrıca, emeğiyle süreci şekillendiren yürütme ekibine ve katkı sunan tüm paydaşlara gönülden teşekkür ederiz. Samsun'da gençliğin güçlü bir özne haline geldiği bu yolculukta hep birlikte yürümeye devam edeceğiz.

Gençlik Laboratuvarı Derneği

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
SİMGELER VE KISALTMALAR	iii
1. GİRİŞ	4
2. KONU BAŞLIKLARI	5
2.1. ULAŞIM	5
2.1.1. Sorunun tanımı ve kök nedenleri	5
2.1.2. Önerilen Çözüm Yolları	5
2.1.3. Savunuculuk Stratejileri	6
2.1.4. Beklenen Etkiler	7
2.2. KÜLTÜR – SANAT	9
2.2.1. Sorunun Tanımı ve Kök Nedenleri	9
2.2.2. Önerilen Çözüm Yolları	9
2.2.3. Savunuculuk Stratejileri	11
2.2.4. Beklenen Etkiler	11
2.3. TURİZİM	13
2.3.1. Sorunun Tanımı ve Kök Nedenleri	13
2.3.2. Önerilen Çözüm Yolları	13
2.3.3. Savunuculuk Stratejileri	15
2.3.4. Beklenen Etkiler	16
2.4. EĞİTİM	17
2.4.1. Sorunun Tanımı ve Kök Nedenleri	17
2.4.2. Önerilen Çözüm Yolları	17
2.4.3. Savunuculuk Stratejileri	19
2.4.4. Beklenen Etkiler	20
2.5. TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ	22
2.5.1. Sorunun Tanımı ve Kök Nedenleri	22
2.5.2. Önerilen Çözüm Yolları	23
2.5.3. Savunuculuk Stratejileri	24
2.5.4. Beklenen Etkiler	26
2.6. SOSYAL KAPSAYICILIK	28
2.6.1. Sorunun Tanımı ve Kök Nedenleri	28
2.6.2. Önerilen Çözüm Yolları	29
2.6.3. Savunuculuk Stratejileri	31
2.6.4. Beklenen Etkiler	32
3. GENEL DEĞERLENDİRME VE POLİTİKA ÖNERİLERİ	34

SİMGELER VE KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
CEDAW	: Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
GENÇDES	: Gençlik Destek Programı
KYK	: Kredi ve Yurtlar Kurumu
OKAP	: Okul Gelişim Programı
STEM	: Fen, Teknoloji, Mühendislik, Matematik
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TELAİ	: Temel Eğitimde Kalite Artırma
TÜRSAB	: Türkiye Seyahat Acentaları Birliği
UKOME	: Ulaşım Koordinasyon Merkezi
UNİCEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

1. GİRİŞ

Bu politika raporu, Samsun ilindeki gençlik çalıştayları ve atölye çalışmalarında tespit edilen temel sorun alanlarına ilişkin analizler ve çözüm önerileri sunmaktadır. Çalışma kapsamında genç temsilciler, öğrenci toplulukları, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler bir araya gelerek yerelde gençleri etkileyen sorunları ve kök nedenlerini belirlemiş; ulaşımdan kültür-sanata, turizmden eğitime, toplumsal cinsiyet eşitliğinden sosyal kapsayıcılığa uzanan başlıklarda kapsamlı veriler toplamıştır. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Samsun'un toplam nüfusu yaklaşık 1,38 milyon olup bunun %13,8'ini 15-24 yaş arası gençler (yaklaşık 190.831 kişi) oluşturmaktadır. Dolayısıyla gençlik odaklı politikalar, ilin sürdürülebilir ve eşitlikçi kalkınması için kritik önemdedir.

Bu rapor, resmi politika diliyle hazırlanmış olup karar vericilere (Samsun Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri, ilgili kamu kurumları ve milletvekilleri) hitap etmektedir. Aşağıda ulaşım, kültür-sanat, turizm, eğitim, toplumsal cinsiyet eşitliği ve sosyal kapsayıcılık başlıkları altında sırasıyla sorunun tanımı ve kökenleri, önerilen çözüm yolları, ilgili paydaşlar ve uygulama kaynakları, savunuculuk stratejileri ve beklenen etkiler detaylandırılmaktadır. Raporun sonunda genel değerlendirme ve politika önerileri sunulacaktır. Tüm öneriler gençlik katılımını ve yerel düzeyde eşitlikçi kalkınmayı önceleyen bir bakış açısıyla ele alınmıştır.

2. KONU BAŞLIKLARI

Bu bölümde Karadenizde Gençlik Katılımı Projesi Orta Karadeniz Çalıştayında Samsun ili için gündeme alınan başlıkların tamamı açıklanmaktadır.

2.1. ULAŞIM

2.1.1. Sorunun tanımı ve kök nedenleri

Samsun ilinde gençlerin ulaşım imkanlarını kısıtlayan belli başlı sorunlar şunlardır:

- **Yetersiz Toplu Taşıma Seferleri:** Şehir içi ve ilçeler arası toplu taşıma sefer sayıları, gençlerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmaktadır. Bu durum, planlama eksikliği, bütçe kısıtları ve toplu taşıma sisteminde merkez odaklı bir yaklaşımın sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle yoğun saatlerde ve akşam geç saatlerde sefer bulunmaması, gençlerin okula, işe veya sosyal etkinliklere erişimini sınırlandırmaktadır.

- **Kırsal Bölgelerde Ulaşımın Sınırlı Olması:** Şehir merkezi dışındaki kırsal mahalleler ve ilçelerde düzenli toplu taşıma hizmeti oldukça kısıtlıdır. Nüfus yoğunluğuna göre şekillenen plansız taşımacılık anlayışı ve özel sektörün kârlılık odaklı yaklaşımı nedeniyle kırsalda yaşayan gençler, güvenilir bir ulaşım hizmetinden mahrum kalmaktadır. Bu durum, kırsal-kent ayrımını derinleştirmekte; gençlerin eğitim, staj ve kültürel faaliyetlere katılımını zorlaştırmaktadır.

- **Dijital Ulaşım Sistemlerinin Etkin Kullanılmaması:** Samsun’da ulaşımında kullanılan dijital teknolojiler ve akıllı sistemler tam olarak verimli bir şekilde işlememektedir. Örneğin, biletleme ya da kart sistemlerinde meydana gelen arızalardan sonra alternatif bir işletim prosedürünün bulunmaması ve entegrasyon sorunları nedeniyle durak ile saat bilgilerinin tutarsız olması gibi aksaklıklar yaşanmaktadır. Bu teknik problemler, gençlerin güncel sefer bilgilerine erişimini zorlaştırmakta ve toplu taşımayı tercih etmelerini olumsuz etkilemektedir.

2.1.2. Önerilen Çözüm Yolları

Ulaşımındaki sorunların çözümü için aşağıdaki politika tedbirleri önerilmektedir:

- **Sefer Kapasitesinin Artırılması:** Şehir içi otobüs ve tramvay seferlerinin özellikle yoğun saatlerde ve akşam geç vakitlerde artırılması, ilçeler arası otobüs seferlerinin sıklığının gözden geçirilmesi gerekmektedir. Ulaşım planlaması, gençlerin okula ve işe gidiş-geliş saatlerini dikkate alacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.

- **Kırsal Ulaşım Ağının Genişletilmesi:** “Erişim hakkı” temelli bir yaklaşımla, nüfus az olsa dahi tüm mahallelere düzenli toplu taşıma sağlanmalıdır. İlçeler arası ulaşımın sadece

kent merkezine odaklanmak yerine bölgesel dağıtım noktaları üzerinden yapılması önerilir. Bu amaçla, belli merkezi köylerde veya ilçe merkezlerinde aktarma istasyonları kurulabilir.

- **Dijital Altyapının İyileştirilmesi:** Toplu taşımada kullanılan elektronik bilet, mobil uygulama, durak ekranı gibi dijital sistemlerin düzenli bakımı ve denetlenmesi yapılmalıdır. Olası arıza durumlarında şoförler ve görevliler için uygulanacak yedek prosedürler (örneğin nakit bilet uygulaması veya manuel geçiş) önceden belirlenerek duyurulmalıdır. Ayrıca, UKOME kararları ile tüm toplu taşıma araçlarında gerçek zamanlı konum ve saat bilgilerinin paylaşıldığı entegre bir mobil uygulama yaygınlaştırılabilir.

- **Genç Dostu Ulaşım Politikaları:** Ulaşım maliyetlerinin gençler için uygun hale getirilmesi amacıyla öğrenci ve gençlik indirimlerinin artırılması, abonman sistemlerinin teşvik edilmesi önemlidir. Örneğin, öğrenci abonman kart ücretlerinde indirimle gidilmesi veya ücretsiz bisiklet paylaşım sistemlerinin geliştirilmesi, genç nüfusun ulaşım erişimini kolaylaştıracaktır.

- **Çözüm Kaynakları:** Bu çözümlerin hayata geçirilmesinde başlıca sorumlu kurum Samsun Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Daire Başkanlığı olacaktır. Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOME) planlama ve karar alma süreçlerinde etkindir. İlçe belediyeleri, özellikle kırsal mahallelerin ulaşım katılması için araç ve bütçe desteği sağlamalıdır. Özel halk otobüsü şirketleri ve minibüs kooperatifleri ile iş birliği yapılarak güzergâh ve tarifeler optimize edilmelidir. Ulaşım da dijital altyapı için teknoloji firmaları (dijital çözüm ortakları) ile çalışılabilir. Ayrıca Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın ilgili hibe programları ve Kalkınma Ajansı destekleri (ör. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı) kırsal ulaşım projeleri için kaynak olarak kullanılabilir.

2.1.3. Savunuculuk Stratejileri

- **Veri Temelli Lobi:** Ulaşım ile ilişkin sorunların boyutunu ortaya koymak için gençlerden düzenli geri bildirim toplanacak, sefer yetersizlikleri ve kırsal ulaşım boşlukları sayısal verilerle haritalandırılacaktır. Elde edilen somut verilerle bir Ulaşım Durum Raporu hazırlanarak karar alıcılarla paylaşılacaktır.

- **Çok Paydaşlı Toplantılar:** Samsun Büyükşehir Belediyesi ve UKOME yetkilileri, ilçe belediyeleri, ulaşım işletmeleri ve gençlik temsilcilerinin katılımıyla çalıştaylar düzenlenecektir. Bu toplantılarda gençlerin yaşadığı ulaşım zorlukları bizzat dile getirilecek, çözüm önerileri tartışılacaktır. Özellikle üniversite öğrencileri ve kırsal kesimdeki gençlerin temsil edilmesi sağlanacaktır.

- **Kamuoyu Oluşturma:** Yerel basın ve sosyal medya aracılığıyla gençlerin ulaşım taleplerine dikkat çekilecektir. Örneğin, #GençlikİçinUlaşımSamsun gibi etiketlerle kampanyalar yapılarak geniş kesimlerin desteği alınabilir. Gençlerin günlük ulaşımında yaşadığı somut sıkıntıları anlatan video ve röportajlar paylaşılacaktır. Bu sayede, toplu taşıma iyileştirmelerinin aciliyeti konusunda farkındalık yaratılacaktır.

- **Karar Vericilere Doğrudan Savunuculuk:** Gençlik STK'ları ve öğrenci konseyleri aracılığıyla hazırlanan politika önerileri belediye meclisine ve milletvekillerine resmi yazılarla sunulacaktır. UKOME toplantılarına gözlemci olarak genç temsilcilerin katılımı talep edilecek; ulaşım bütçesi ve planlamasına gençlerin görüşleri yansıtılmaya çalışılacaktır.

- **İzleme ve Geri Bildirim:** Alınan ulaşım iyileştirme kararlarının uygulanması gençlik meclislerince takip edilecektir. Örneğin, ek seferler başlatıldıktan sonra gençler arasında memnuniyet anketleri yapılacak, devam eden eksikler raporlanacaktır. Bu sürekli izleme sayesinde politika uygulamalarının gerçek etkisi değerlendirilecek ve gerektiğinde ek önlemler için yeniden savunuculuk yapılacaktır.

2.1.4. Beklenen Etkiler

- **Eğitim ve İstihdama Erişimin Artması:** Toplu taşıma iyileştirmeleri sayesinde gençlerin okullarına, üniversitelerine veya işyerlerine zamanında ve güvenli bir şekilde ulaşması mümkün olacaktır. Kırsalda yaşayan bir gencin de şehir merkezindeki eğitim ve staj imkanlarına erişimi kolaylaşacaktır. Bu da uzun vadede eğitimde devamlılık oranlarını ve genç istihdamını artıracaktır.

- **Bölgesel Eşitsizliklerin Azalması:** İl genelinde merkez ve kırsal arasındaki ulaştırma uçurumunun kapanması, hizmetlere erişimde fırsat eşitliğini sağlayacaktır. Tüm gençler, ikamet ettikleri yer fark etmeksizin sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetlere katılma imkânı bulacaktır. Bu da yerel düzeyde daha dengeli ve kapsayıcı bir kalkınmaya katkı sunar.

- **Toplu Taşıma Kullanımının ve Memnuniyetinin Artması:** Sefer sıklığının artması ve dijital bilgilendirme sistemlerinin güvenilir hale gelmesiyle, gençler özel araç yerine toplu taşımayı daha fazla tercih edecektir. Bu sayede ulaşım maliyetleri gençler için azalırken trafik ve çevre kirliliği gibi sorunlar da hafifleyecektir. Ulaşım memnuniyet anketlerinde iyileşme beklenmekte; gençlerin kent içi hareketliliği ve sosyal yaşama katılımı artmaktadır.

- **Genç Katılımının Kurumsallaşması:** Ulaşım alanında geliştirilen ortak çalışma ve izleme mekanizmaları, gençlerin yerel yönetim süreçlerine aktif katılımını pekiştirecektir. Gençlerin görüş ve ihtiyaçlarının düzenli olarak alınması, belediyenin karar alma kültürüne

yerleşerek yönetim kalitesini yükseltecektir. Bu da ileride diğer politika alanlarına da gençlik bakış açısının yansıtılması için model teşkil edecektir.

2.2. KÜLTÜR – SANAT

2.2.1. Sorunun Tanımı ve Kök Nedenleri

Samsun'da gençlerin kültürel ve sanatsal faaliyetlere erişiminde eşitsizlikler ve yetersizlikler gözlemlenmiştir. Gençlik çalıştayları sonucunda belirlenen temel sorun, kültürel ve sosyal imkanlara erişimde adaletsizlik olarak tanımlanmıştır. Bu kapsamda tespit edilen kök nedenler şöyledir:

- **Mekan Dağılımındaki Dengesizlik:** Kültür merkezleri, kütüphaneler, sanat atölyeleri gibi imkanlar ağırlıklı olarak il merkezi ve birkaç büyük ilçede toplanmıştır. Çevre ilçelerde ve kırsal alanlarda bu tür altyapılar ya hiç bulunmamakta ya da çok sınırlı kalmaktadır. Merkez dışındaki gençler, kültür-sanat faaliyetlerine katılabilmek için uzun mesafeler katetmek zorunda kalmaktadır.

- **Gençlere Uygun İçerik Eksikliği:** Mevcut kültürel etkinlik ve programlar, gençlerin ilgi alanlarına ve çağın gereklerine yeterince hitap etmemektedir. Örneğin, gençlerin rağbet ettiği modern müzik, dijital sanatlar, yaratıcı atölyeler gibi etkinlikler sınırlıdır. Bu durum, gençlerin kültür merkezlerine ilgisinin düşük olmasına yol açmaktadır. Ayrıca okullardaki sanat-kültür faaliyetlerinin müfredat dışı kalması, yetenekli gençlerin kendini geliştirme fırsatı bulamaması sonucunu doğurmaktadır.

- **Destek ve Teşvik Yetersizliği:** Sanatsal yeteneği veya fikri olan gençlere yönelik burs, kurs, sergi imkanı gibi teşviklerin sınırlı olduğu görülmektedir. Yetenekli gençler gerek maddi imkansızlıklar gerekse uygun programların yokluğu nedeniyle potansiyellerini hayata geçirememektedir.

Ayrıca, kültür-sanat alanında kariyer yapmak isteyen gençlere mentorluk sağlayacak mekanizmalar eksiktir. Bu nedenler, kültür-sanat faaliyetlerinde genç katılımını kısıtlayan önemli etmenlerdir.

2.2.2. Önerilen Çözüm Yolları

Kültür-sanat alanında gençlerin erişimini ve katılımını artırmak için şu politika önerileri geliştirilmiştir:

- **Yerelde Kültür Altyapısının Yaygınlaştırılması:** Kültür merkezleri ve gençlik sanat atölyeleri Samsun'un tüm ilçelerine dengeli biçimde yayılmalıdır. Her ilçede en az bir kültür-sanat evi veya gençlik merkezi kurulması önerilir. Halihazırda mevcut olmayan ilçelere gezici kütüphane ve gezici sanat atölyesi araçları gönderilerek geçici çözümler üretilebilir. Orta

Karadeniz Kalkınma Ajansı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın hibe programları bu yatırımlar için değerlendirilebilir.

- **Online Etkinlik ve Eğitim Platformları:** Dijital çağın imkanlarından yararlanarak, Samsun genelinde gençlere yönelik kültürel etkinliklerin çevrim içi olarak da sunulabileceği bir platform oluşturulmalıdır. Örneğin, konser, tiyatro, seminer gibi etkinlikler internet üzerinden canlı yayınlanabilir; çevrim içi yaratıcı yazarlık kursları, dijital müzik atölyeleri düzenlenebilir. Bu sayede merkeze gelemeyen gençlerin de katılımı sağlanacaktır.

- **Kültür Merkezlerinin Gençlere Açılması:** Mevcut kültür ve sanat merkezlerinin gençler tarafından aktif kullanımını teşvik etmek amacıyla randevulu ve ücretsiz kullanım modeli uygulanabilir. Genç müzik gruplarının prova yapması, genç ressamların sergi açması veya tiyatro topluluklarının çalışması için belediyeye ait salonlar önceden rezervasyonla ücretsiz tahsis edilmelidir. Bu, genç yeteneklerin görünürlük kazanmasını sağlayacaktır.

- **Genç İstihdamı ve Gönüllülüğü:** Yeni mezun olmuş veya öğrenimine devam eden gençlerin kültür-sanat faaliyetlerinde görev alması teşvik edilmelidir. Örneğin, belediyeler bünyesinde geçici süreli “genç kültür elçileri” istihdamı yapılabilir. Bu gençler, kendi bölgelerinde etkinlik organizasyonunda, atölye yönetiminde veya kütüphane faaliyetlerinde çalışarak hem deneyim kazanacak hem de akranlarına rol model olacaktır. Ayrıca, kültürel miras projelerinde ve müze rehberliğinde gönüllü gençlerin yer alması desteklenmelidir.

- **İyi Uygulama Örneklerinin Yaygınlaştırılması:** Türkiye genelinde “kütüphane kafe” veya “sokak sanatları festivali” gibi genç odaklı başarılı kültür-sanat girişimleri incelenerek Samsun’da uygulanması sağlanabilir. Örneğin, bazı belediyelerin gençlere yönelik düzenlediği sanat festivalleri ve yaratıcı endüstriler kuluçka merkezleri iyi örnek teşkil etmektedir. Bu türden projeler için şehirler arası iş birliği ve bilgi paylaşımı yapılmalıdır.

- **Kaynaklar:** Önerilen adımlar için Samsun Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi koordinasyonunda, ilçe belediyelerinin kültür birimleri aktif rol oynayacaktır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Gençdes (Gençlik Destek Programı) gibi fonları gençlik projeleri için kullanılabilir. Kalkınma ajansları, özel sektör sponsorları ve sivil toplum kuruluşları (STK'lar) da kültür- sanat projelerinin finansman ve organizasyonuna katkı sunacaktır. Örneğin, yerel şirketler ve bankalar gençlik festivallerine sponsorluğa davet edilebilir; Samsun'daki üniversiteler ve liseler de mekan ve insan kaynağı desteği verebilir.

2.2.3. Savunuculuk Stratejileri

- **Farkındalık Kampanyaları:** Gençlerin kültürel yaşama eşit katılım hakkını vurgulayan kampanyalar düzenlenecektir. Yerel basında “Samsun’da Her Mahalleye Kültür” temalı haberler hazırlanacak; sosyal medyada #GençSanatSamsun etiketiyle genç yeteneklerin eserleri paylaşılacaktır. Böylece kamuoyunda kültür-sanat hizmetlerinin merkez dışına yayılması talebi görünür kılınacaktır.

- **Gençlik Kültür Çalışma Grubu:** Samsun Kent Konseyi veya Gençlik Meclisi bünyesinde Kültür- Sanat Çalışma Grubu oluşturulacak ve bu grup düzenli aralıklarla toplanarak sorunları ve önerileri tartışacaktır. Elde edilen bulgular, belediyenin kültür komisyonuna rapor olarak sunulacaktır. Bu çalışma grubuna sanatla ilgilenen gençler, yerel sanatçılar ve akademisyenler dahil edilecektir.

- **Karar Alıcılarla Diyalog:** İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, belediyelerin kültür daireleri ve kültür merkezi yöneticileri ile doğrudan görüşmeler yapılacaktır. Bu görüşmelerde gençlerin ihtiyaç duyduğu etkinlik türleri ve mekanlar anlatılacak; somut talepler (örneğin “X ilçesine kütüphane kurulması” gibi) iletilecektir. Ayrıca, belediye meclisinde kültür-sanat alanına ayrılan bütçenin artırılması yönünde lobi faaliyetleri yürütülecektir.

- **Katılımcı Etkinlik Planlaması:** Düzenlenecek festival, konser, sergi gibi büyük etkinliklerin planlama komitesine genç temsilciler dahil edilecektir. Örneğin, Samsun Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü’nün desteğiyle bir “Gençlik Kültür Festivali” düzenlenirken gençler fikir ve karar süreçlerinde yer alacaktır. Bu, gençlerin kendi kültürel önceliklerini yansıtma imkanı tanır.

- **İzleme ve Raporlama:** Kültür-sanat alanında alınan kararların uygulanmasını takip etmek üzere STK’lar ve gençlik meclisleri her yıl bir İlerleme Raporu yayınlayacaktır. Bu raporda açılan yeni kültür merkezleri, düzenlenen etkinlik sayısı, katılımcı genç sayıları gibi göstergeler yer alacaktır. İlerleme yeterli değilse, eksik alanlar tespit edilip yeniden gündeme taşınacaktır. Bu sayede sürekli bir iyileştirme döngüsü oluşturulacaktır.

2.2.4. Beklenen Etkiler

- **Gençlerin Kültürel Katılımının Artması:** Önerilerin hayata geçmesiyle birlikte daha fazla sayıda genç sanatsal ve kültürel faaliyetlere katılabilecektir. İlçelere yeni kültür merkezleri açıldığında veya dijital etkinlikler arttığında, kırsaldaki bir genç de şehir

merkezindeki bir konseri izleyebilecek, online bir seminere katılabilecektir. Bu da gençlerin entelektüel gelişimine ve özgüvenine olumlu yansıyacaktır.

- **Yeteneklerin Keşfedilmesi ve Gelişimi:** Gençlere sunulan fırsatlar sayesinde, müzik, resim, edebiyat, tiyatro gibi alanlarda yetenekli gençler ortaya çıkarak desteklenecektir. Ücretsiz mekan tahsisi ve mentorluk programlarıyla pek çok genç yetenek eserlerini sergileme imkanı bulacaktır. Uzun vadede Samsun'dan ulusal ve uluslararası düzeyde başarılı sanatçılar, kültür insanları çıkması mümkün hale gelecektir.

- **Toplumsal Uyum ve Canlılık:** Kültür-sanat faaliyetlerinin ilçelere yayılması, farklı kesimlerden gençlerin bir araya gelmesini sağlayarak toplumsal uyumu güçlendirecektir. Kültür, sanat ve sosyal yaşam alanındaki etkinliklerin artması, ilin genel yaşam kalitesini yükseltir ve “göç verme” eğilimini azaltır. Gençler kendilerini yaşadıkları yere ait hisseder, boş zamanlarını verimli ve yaratıcı işlerle değerlendirir.

- **Ekonomik ve Turistik Canlanma:** Zengin bir kültür-sanat ortamı, yaratıcı endüstrilerin (tasarım, müzik, film vb.) gelişmesine zemin hazırlar. Bu da uzun vadede yerel ekonomiye katkı ve istihdam artışı anlamına gelir. Ayrıca Samsun'un kültürel etkinliklerle anılması, kültür turizmini canlandırabilir. Örneğin, yıllık bir gençlik festivali düzenlenmesi şehre başka illerden ziyaretçi çekerek turizm gelirini artırabilir.

- **Eşitlikçi Kalkınma:** Kültürel imkanların adil dağılımı, şehir içindeki eşitsizlik algısını azaltacaktır. Her gencin, gelir düzeyi veya yaşadığı ilçe ne olursa olsun, sanata ve kültüre erişebildiği bir ortam sosyal adaletin tesisine katkıda bulunur. Bu da yerel yönetimlere duyulan güveni ve vatandaşların memnuniyetini yükseltecektir.

2.3. TURİZİM

2.3.1. Sorunun Tanımı ve Kök Nedenleri

Turizm sektörü Samsun’da ekonomik potansiyeli yüksek bir alan olmakla birlikte, gençlere yönelik hizmet ve fırsatların kısıtlı olduğu tespit edilmiştir. Gençlik çalıştaylarında ön plana çıkan sorun, turistik alanlara erişimin sınırlı olması ve gençlere yönelik turizm hizmetlerindeki eksiklik şeklinde tanımlanmıştır. Bu sorunun başlıca nedenleri şunlardır:

- **Ulaşım ve Altyapı Eksikliği:** Samsun’un tarihi, doğal ve kültürel cazibe merkezlerine (örneğin yaylalar, milli parklar, müzeler) doğrudan ulaşımı sağlayan toplu taşıma seferleri yetersizdir. Özellikle gençler, kendi araçları yoksa bu bölgelere gitmekte zorlanmaktadır. Turistik yerlere yönelik düzenli otobüs/servis hatlarının olmaması, var olanların ise seyrek işlemesi bir engeldir. Ayrıca uygun yönlendirme tabelaları, internet üzerinde bilgilendirme eksiklikleri de genç turistlerin bu mekanlara erişimini zorlaştırmaktadır.

- **Uygun Fiyatlı Konaklama ve Rehberlik Olmaması:** Genç gezginler için ekonomik konaklama seçenekleri (hostel, öğrenci yurdu vb.) Samsun’da sınırlıdır. Mevcut otellerin fiyatları gençlerin bütçesine göre yüksek kalabilmektedir. Ayrıca, gençlerin anlayacağı dilde ve ilgisini çekecek tarzda rehberlik hizmetleri geliştirilememiştir. Örneğin, yabancı dil bilen genç rehber sayısı az, dijital tur rehberi uygulamaları yetersizdir. Bu durum, hem Samsun’u ziyaret eden genç turistler hem de Samsunlu gençlerin kendi şehirlerindeki turizm değerlerini tanıması açısından bir boşluk yaratmaktadır.

- **Gençlerin Turizm Sektöründe Yeterince Yer Almaması:** Turizm sektöründe gençlerin gönüllü ya da yarı zamanlı olarak katkı sunabileceği programlar bulunmamaktadır. Oysa üniversite öğrencileri veya lise mezunları, turizm sezonunda hem deneyim kazanıp hem kente katkı sağlayabilir. Gençlerin enerji ve becerilerinden yararlanabilecek yapılar (örneğin gönüllü turizm elçileri, genç rehber programları) eksik kalmıştır. Bu eksiklik hem genç işsizliği açısından bir kayıp hem de turizm hizmetlerinde tekdüzelik anlamına gelmektedir.

2.3.2. Önerilen Çözüm Yolları

Turizmde genç dostu bir yaklaşım geliştirmek üzere aşağıdaki politika önerileri sunulmaktadır:

- **Kent Otelleri Modeli:** Özellikle yaz turizm sezonunda veya festivaller döneminde, kullanımda olmayan öğrenci yurtları ya da kamu misafirhaneleri uygun fiyatlı “kent oteli” formatına dönüştürülebilir. Bu modelle, şehirdeki üniversite yurtları yazın boşken gezgin gençlerin konaklamasına açılacak şekilde düzenlenebilir. Böylece hem şehir dışından gelen

genç turistler için ucuz ve güvenli konaklama sağlanacak hem de atıl kapasite değerlendirilmiş olacaktır.

- **Turistik Bölgelere Ulaşım Seferleri:** Deniz turizmi (ör. Atakum sahilleri), doğa turizmi (ör. Kızılırmak Deltası) ve tarih turizmi (ör. Bandırma Vapuru, müzeler) yapılan bölgelere özellikle hafta sonları ve yaz aylarında düzenli toplu taşıma seferleri konulmalıdır. “Link Seferleri” adı verilebilecek bu hatlarla, şehir merkezinden belirli saatlerde kalkan otobüsler turist noktalarına direkt ulaşım sağlayacaktır. Ayrıca turizm sezonunda mevcut hatların sıklığı artırılmalıdır. Bu öneri, gençlerin kendi başlarına kentin zenginliklerini keşfetmesini kolaylaştıracaktır.

- **Genç Rehber ve Elçi Programları:** Üniversite öğrencileri başta olmak üzere istekli gençlere yönelik hızlandırılmış turist rehberliği ve gönüllü elçilik eğitimleri verilebilir. Eğitimi başarıyla tamamlayan gençler, yaz döneminde önemli turistik noktalarda ziyaretçilere rehberlik yapacak veya danışma noktalarında görev alacaktır. Bu “Genç Rehber Programı” sayesinde hem gençlere sektörde deneyim ve kısmi gelir imkânı sağlanacak hem de turistler için daha dinamik ve çok dilli bir hizmet sunulacaktır. Benzer şekilde, yurt dışından gelen turistlerle etkileşim kurmak üzere yabancı dil bilen yerel gençlerin gönüllü turizm elçileri olarak konumlandırılması teşvik edilmelidir.

- **Dijital Tanıtım ve Yönlendirme:** Genç nüfusun dijital platformları yoğun kullanımı dikkate alınarak Samsun’un turistik değerleri için mobil uygulamalar ve çevrim içi içerikler geliştirilmelidir. Örneğin, interaktif bir “Samsun Gezi Rehberi” mobil uygulaması yapılarak tarihi mekanlar, doğal alanlar ve etkinlikler hakkında bilgiler, navigasyon desteği ve sanal tur özellikleri sunulabilir. Ayrıca sosyal medya üzerinden Samsun’u tanıtan yaratıcı kampanyalar (fotoğraf yarışmaları, gezi vlog’ları vb.) düzenlenerek gençlerin kenti sahiplenmesi sağlanacaktır.

- **Paydaş ve Kaynaklar:** Bu çözümlerin uygulanmasında Samsun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü liderlik edebilir. Samsun Büyükşehir Belediyesi’nin Turizm birimi ve ilgili ilçe belediyeleri (özellikle turistik potansiyele sahip ilçeler) alt yapı ve organizasyon desteği verecektir. Kredi ve Yurtlar Kurumu (KYK) ile iş birliği yapılarak yurtların yazın kullanımı sağlanabilir. Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB), rehberler odası gibi sektör kuruluşları eğitim desteği sunabilir. Finansman için Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın gençlik ve turizm temalı hibe programları, Avrupa Birliği fonları (Erasmus+ gençlik değişimleri turizm stajları gibi) ve yerel sponsorluklar değerlendirilecektir.

2.3.3. Savunuculuk Stratejileri

• **Politika Belgeleme ve Sunum:** Öncelikle turizmde gençlerin karşılaştığı sorunlara dair somut veriler derlenecek, örnek vakalar belirlenecektir. Bu kapsamda bir Turizmde Gençlik Durum Raporu hazırlanarak, genç turistlerin ve Samsunlu gençlerin görüşlerine yer verilecektir. Hazırlanan rapor ve çözüm önerileri seti, yerel karar alıcılara (belediye başkanları, il kültür turizm müdürü, vali, milletvekilleri vb.) resmi kanallardan sunulacaktır . Rapor sunumu sırasında gençlik temsilcileri de hazır bulunarak soruları yanıtlayacaktır.

• **Kampanyalar ve Medya:** Sosyal medyada #GençTurizmSamsun etiketiyle bir kampanya başlatılarak gençlerin turizm talepleri geniş kitlelere duyurulacaktır. Bu kampanya kapsamında, Samsun'un az bilinen turistik güzelliklerini gençlerin anlatacağı kısa videolar ve görseller paylaşılacak; "Samsun'u Keşfet" temalı çevrim içi etkinlikler düzenlenecektir. Yerel gazetelerde ve radyolarda, gençlerin turizm sektöründeki rolünü ve beklentilerini konu alan röportajlar yayımlanması sağlanacaktır. Böylece hem halk hem de yöneticiler nezdinde bir farkındalık oluşturulacaktır.

• **Pilot Uygulamalar:** Savunuculuk faaliyetlerini somutlaştırmak amacıyla bazı önerilerin pilot uygulamaları hayata geçirilecektir. Örneğin, Genç Rehber Programı için seçilen bir müze veya öğrenim yerinde gönüllü genç rehberler küçük bir grupla görevlendirilecek ve deneyim raporu hazırlanacaktır. Yine bir yaz dönemi için bir KYK yurdu pilot olarak gezgin gençlere açılarak kent oteli modeli denenecektir. Bu pilotların sonuçları, ilgili paydaşlara başarı hikayesi olarak sunulup kalıcı politikaya dönüştürülmesi istenecektir.

• **Çapraz Sektörel İş Birliği:** Turizm konusunda gençlik savunuculuğu yaparken diğer alanlardaki paydaşları da dahil etmek önemlidir. Örneğin, ulaşım alanında savunuculuk yapan gençlik gruplarıyla iş birliği yapılarak "turistik hat" seferlerinin eklenmesi talebi ortak dile getirilebilir. Benzer şekilde kültür-sanat alanındaki STK'lar ile çalışarak kültürel etkinlikler ile turizmin birleştirileceği festivaller önerilebilir. Bu tür ortak savunuculuk girişimleri, karar vericiler üzerinde daha güçlü bir etki yaratacaktır.

• **İzleme ve Değerlendirme:** Turizmde gençlik odaklı politikaların ilerlemesi, sivil toplum tarafından izlenecektir. Örneğin, her yıl Samsun Turizm Çalışma Grubu tarafından "Genç Dostu Turizm Karnesi" yayınlanarak kaç yeni uygulama hayata geçtiği, genç turist sayılarında artış olup olmadığı değerlendirilecektir. Bu karnede, hedeflenen önlemlerin gerçekleşme düzeyi puanlanacak ve eksikler için yeni savunuculuk hedefleri belirlenecektir. Bu şeffaf takip mekanizması, yöneticiler üzerinde hesap verebilirlik baskısı da oluşturacaktır.

2.3.4. Beklenen Etkiler

• **Genç Turist Sayısında Artış:** Ulaşım ve konaklama imkanlarının iyileştirilmesiyle Samsun'a gelen yerli ve yabancı genç turist sayısında artış öngörülmektedir. Uygun fiyatlı konaklama ve kolay erişim sayesinde, Karadeniz bölgesini keşfetmek isteyen sırt çantalı gezginler veya üniversite grupları Samsun'u rotalarına dahil edebilecektir. Bu da şehirde turizm gelirlerinin ve etkileşimlerin yükselmesini sağlayacaktır.

• **Gençler İçin Yeni İstihdam ve Deneyim:** Genç Rehber Programı ve benzeri girişimler hayata geçtiğinde, çok sayıda gence turizm sektöründe iş veya gönüllülük imkânı doğacaktır. Bu sayede gençler yabancı dil pratiği, halkla ilişkiler, organizasyon becerileri gibi alanlarda kendini geliştirebilecektir. Programdan geçen bazı gençler ileride profesyonel rehberlik mesleğine adım atabilir, turizm girişimleri başlatabilir. Kısacası, turizm sektörü gençler için cazip bir istihdam ve girişim alanı haline gelebilir.

• **Kentin Tanınırlığının ve İmajının Güçlenmesi:** Gençlerin enerjisi ve yaratıcılığı turizm faaliyetlerine yansıdığında, Samsun'un dışarıya sunduğu imaj da tazelenecektir. Genç dostu etkinlikler, festivaller, sosyal medyada yayılan olumlu deneyimler kentin tanıtımına önemli katkı sunar. Orta Karadeniz'in bu güzel şehri, bir öğrenci ve gençlik kenti olarak anılmaya başlayabilir. Bu da orta-uzun vadede üniversite tercihlerinden yatırım kararlarına kadar pek çok alanda olumlu etki yaratır.

• **Kültürel Mirasın Sahiplenilmesi:** Samsunlu gençlerin kendi yaşadıkları kentin tarihini ve doğal güzelliklerini daha yakından tanıması mümkün olacaktır. Okullarda ve üniversitelerde teorik olarak öğrenilen değerler, sahada gerçekleştirilen geziler ve etkinliklerle pekişecektir. Gençler, memleketlerinin mirasını benimsedikçe koruma bilinci artacak, tarihi eserlere ve çevreye sahip çıkma oranı yükselecektir. Bu kuşaktan kuşağa aktarılabilecek bir kazanım anlamına gelir.

• **Çok Paydaşlı İş Birliği Modeli:** Turizm odaklı gençlik politikalarının başarıyla uygulanması, yerel yönetim, kamu, özel sektör ve sivil toplumun birlikte çalışabileceğine dair örnek oluşturacaktır. Bu alandaki koordinasyon becerisi, ileride ilin diğer sorunlarının çözümüne de yansıtılacak, birlikte iş yapma kültürü yaygınlaşacaktır.

2.4. EĞİTİM

2.4.1. Sorunun Tanımı ve Kök Nedenleri

Eğitim alanında Samsun genelinde gençleri etkileyen sorunlar iki ana başlıkta toplanmaktadır: eğitimde bölgesel eşitsizlikler (kırsal-kentsel farklar) ve dijital erişim eksikliği. Bu sorunların kök nedenleri aşağıda belirtilmiştir:

- **Kırsal Kesimde Eğitime Erişim ve Niteliğin Düşük Olması:** Şehir merkezi ve büyük ilçelerde eğitim kurumlarının ve kalifiye öğretmenlerin görece yüksek yoğunlukta olmasına karşın, kırsal bölgelerde okulların imkanları ve eğitim kalitesi geride kalmaktadır. Bazı kırsal mahallelerde lise olmaması nedeniyle öğrenciler uzak mesafelere gitmek zorunda kalmakta, taşınmalı eğitimle ilgili aksamalar yaşanabilmektedir. Öğretmen dağılımındaki adaletsizlik de bir etkidir: Dezavantajlı bölgelerde deneyimli öğretmen eksikliği görülmekte, mevcut öğretmenler arasında ise yaş ortalaması yüksektir (kırsal bölgelerde genç öğretmenlerin ataması az, mevcutların bir kısmı emekliliğe yakın). Fiziksel altyapı eksikleri (laboratuvar, kütüphane yokluğu vb.) ve eğitim materyali sıkıntıları da kırsal okullarda niteliği düşürmektedir. Tüm bu nedenler, kırsalda okuyan gençlerin akademik başarı ve yükseköğrenime devam oranlarının düşük olmasına yol açmaktadır.

- **Eğitimde Dijital Erişim ve Fırsat Eşitsizliği:** Günümüzde eğitimde dijital araçların kullanımı kaçınılmaz hale gelmiştir. Ancak Samsun'da özellikle dar gelirli ailelerden gelen veya kırsalda yaşayan gençler için internet ve teknolojik cihaz erişimi önemli bir sorundur. Kırsal bölgelerde internet altyapısı yetersiz olduğu için öğrenciler çevrim içi kaynaklara düzenli ulaşamamaktadır. 2020-2021 pandemi dönemi uzaktan eğitim deneyimi, kırsal kesimdeki birçok öğrencinin derslere katılamadığını ortaya koymuştur. Maddi imkansızlıklar nedeniyle bilgisayar, tablet gibi cihazların temin edilememesi de dijital uçurumu derinleştirmektedir. Ayrıca bazı ailelerde ebeveynlerin teknoloji okuryazarlığının düşük olması, çocukların dijital eğitim süreçlerinde yeterince destek alamaması sonucunu doğurmaktadır. Bu koşullar, şehir merkezi ile kırsal öğrenci arasındaki başarı farkını artıran, bilgiye erişimde fırsat eşitliğini zedeleyen temel etkenlerdir.

2.4.2. Önerilen Çözüm Yolları

Eğitimde eşitlik ve kaliteyi sağlamak amacıyla hem fiziksel imkanların geliştirilmesine hem de dijital atılımlara yönelik çözüm önerileri şöyledir:

- **Öğretmen Teşvik ve Dengeleme Politikaları:** Dezavantajlı kırsal bölgelere genç ve nitelikli öğretmenlerin atanması teşvik edilmelidir. Bunun için zorunlu hizmet bölgelerinde ek

özlük hakları ve teşvikler (ücret artışı, lojman imkanı, hizmet puanı artırımı gibi) uygulanabilir. Emekliliği gelmiş öğretmenlerin gönüllü erken emekliliğe teşvikiyle yeni atamalara yer açılması bir diğer politikadır. Ayrıca her okul için asgari bir deneyimli öğretmen kadrosu korunmalı; öğretmen eğitimleriyle mevcut kadronun yetkinlikleri artırılmalıdır.

• **Kırsal Eğitim Altyapısının Güçlendirilmesi:** Taşınabilir eğitim sisteminin aksamaması için araç filoları ve servis hizmeti iyileştirilmeli, uzak mahallelerden gelen öğrenciler için güvenli yurt veya pansiyon imkanları artırılmalıdır. Köy okullarında derslik, laboratuvar, spor alanı gibi altyapı eksikleri Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinden öncelikli yatırım programına alınmalıdır. Ayrıca ataması yapılmamış formasyonlu genç öğretmenlerin, köylerde Halk Eğitim Merkezi kursları veya destekleyici etüt faaliyetlerinde görevlendirilmesi önerilir. Bu sayede hem öğretmen ihtiyacı geçici olarak giderilir hem de genç öğretmenlere deneyim fırsatı sunulur.

• **Mobil Eğitim ve Kütüphane Birimleri:** Coğrafi dezavantajları azaltmak için mobil eğitim araçları kullanılabilir. Örneğin, gezici bir bilim otobüsü veya kütüphane minibüsü düzenli periyotlarla köylere giderek öğrencilere deney yapma, kitap ödünç alma, bilgisayar kullanma olanağı sağlayabilir. Mobil ekiplerde gönüllü üniversite öğrencileri veya öğretmenler görev alarak kırsaldaki gençlere takviye dersler ve ufuk açıcı etkinlikler sunacaktır. Bu uygulama, okullar arası başarı farkını azaltmaya katkı yapacaktır.

• **Dijital Eğitim Seferberliği:** Eğitimde fırsat eşitliği için Samsun genelinde Dijital Erişim Seferberliği başlatılmalıdır. Bu kapsamda, kırsal bölgelerde internet altyapısını geliştirmek üzere ilgili telekomünikasyon şirketleriyle iş birliği yapılacaktır, okul ve muhtarlık gibi noktalara ücretsiz Wi-Fi erişim noktaları kurulacaktır. Ayrıca maddi durumu yetersiz öğrenciler için kamu, özel sektör ve STK iş birliğiyle cihaz desteği kampanyaları düzenlenmelidir. (Örneğin, ihtiyaç sahibi her lise öğrencisine bir tablet sağlanması hedefi konulabilir.) Bu kampanyalarda hayırsever iş insanları ve belediye bütçesinden yararlanılabilir.

• **Ebeveyn ve Öğrencilere Dijital Okuryazarlık:** Ailelerin ve öğrencilerin teknolojiye bilinçli ve güvenli erişimi için eğitim programları düzenlenmelidir. Halk eğitim merkezleri aracılığıyla ebeveynlere yönelik temel bilgisayar/internet kullanım kursları açılabilir. Gençlere ise okul müfredatına ek olarak “dijital vatandaşlık” becerileri (çevrimiçi araştırma, EBA kullanımı, siber güvenlik farkındalığı vb.) kazandırılmalıdır. Bu sayede dağıtılan cihazlar ve sunulan internet altyapısı etkin ve verimli şekilde kullanılacaktır.

• **Yasaların ve Programların Uygulanması:** Türkiye’de 2012 yılında zorunlu eğitim 12 yıla (4+4+4 sistemine) çıkarılmıştır. Resmi verilere göre kız ve erkek çocukların ortaöğretimde okullaşma oranları günümüzde %99 seviyesine ulaşmış durumdadır 38 . Bu büyük başarıyı sürdürülebilir kılmak için 2023-2025 Milli Eğitim Strateji Planı ve Eğitimde Fırsat Eşitliği Projeleri kapsamında belirtilen hedeflerin Samsun ölçeğinde eksiksiz uygulanması önemlidir. Özellikle Bakanlık tarafından yürütülen TELAFİ (Temel Eğitimde Kalite Artırma) ve OKAP (Okul Gelişim Programı) gibi programlardan Samsun’da ihtiyacı olan okullara pay ayrılması sağlanmalıdır.

• **Kaynaklar ve Paydaşlar:** Eğitim alanındaki iyileştirmelerin birincil sorumlusu Milli Eğitim Bakanlığı ve taşra teşkilatı olan Samsun İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri olacaktır. Okul aile birlikleri ve muhtarlar yerel düzeyde iş birliği yapılacak paydaşlardır. Dijital seferberlik için Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, internet sağlayıcı şirketler (Türk Telekom vb.) ve Yeşilay gibi STK’lar (güvenli internet kullanımı eğitimleri için) devreye alınabilir. Belediyeler ise etüt merkezleri açma, ihtiyaç sahibi öğrencilere destek sağlama, etkileşimli kütüphaneler kurma konularında katkı verecektir. Kalkınma ajansları ve uluslararası kuruluşların (UNICEF gibi) fonları da proje bazlı değerlendirilebilir.

2.4.3. Savunuculuk Stratejileri

• **“Dijitale Ulaşmak Her Çocuğun Hakkı” Kampanyası:** Eğitimde dijital eşitsizliğe dikkat çekmek ve destek toplamak için geniş kapsamlı bir kampanya başlatılacaktır. Kampanya kapsamında başarılı öğrencilerin ve öğretmenlerin hikayeleri kamuoyuyla paylaşarak, interneti olmadığı için ders çalışmakta zorlanan gençlerin yaşadığı zorluklar somut örneklerle anlatılacaktır. Yerel ve ulusal basına bu konuda basın bültenleri servis edilecek; kamuoyundan kullanılmayan eski tablet/bilgisayar bağışı istenecektir. Hashtag kullanımıyla (ör. #EğitimdeDijitalEşitlik) sosyal medyada gündem oluşturulacaktır.

• **Kurumsal Lobi Faaliyetleri:** Milli Eğitim Bakanlığı nezdinde Samsun’daki eğitim ihtiyaçlarını vurgulamak üzere girişimlerde bulunulacaktır. Bakanlık yetkililerine ve bölge milletvekillerine detaylı bir rapor sunularak kırsal okulların öğretmen açığı, altyapı eksikleri, internet ihtiyacı gibi konularda somut veriler iletilecektir. Aynı zamanda Samsun İl Milli Eğitim Danışma Komisyonu toplantılarında gençlik temsilcilerinin de söz alması sağlanarak, sorunlar birinci ağızdan dile getirilecektir.

• **Saha Etkinlikleri ve Basın:** Soruna dikkat çekmek için sembolik eylemler planlanmaktadır. Örneğin internet erişimi kısıtlı kırsal bir okulda öğretmenler, öğrenciler ve

STK temsilcilerinin katılımıyla bir basın açıklaması yapılacaktır. Bu etkinlikte, uzaktan eğitim sırasında yaşanan zorluklar canlı örneklerle anlatılacak ve acil çözüm çağrısı yinlenecektir. Ayrıca şehir merkezinde gençlerin tabletleriyle sokakta ders çalışıyormuş gibi performans sergilediği farkındalık aktiviteleri de yapılabilir. Bu tür yaratıcı etkinlikler, sorunu gündemde tutacaktır.

- **Gençler Arası Dayanışma:** Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencileri ile dezavantajlı okullardaki öğrencileri buluşturacak dayanışma programları düzenlenecektir. Örneğin, üniversite öğrencilerinin gönüllü olarak lise öğrencilerine çevrimiçi mentorluk yapacağı veya hafta sonları etüt vereceği projeler geliştirilir. Bu projelerin tanıtımı yapılarak toplumsal destek kazanması sağlanacaktır. Aynı zamanda başarılı dijital projeler (kodlama atölyeleri, robotik kulüpleri gibi) ödüllendirilip görünür kılınarak iyi örnekler çoğaltılacaktır.

- **İzleme ve Şeffaflık:** Eğitim alanındaki gelişmeleri izlemek üzere her yıl “Eğitimde Eşitlik ve Kalite Samsun Raporu” yayımlanacaktır. Bu raporda okul bazlı başarı istatistikleri, öğretmen doluluk oranları, internet erişim verileri gibi göstergeler analiz edilecektir. İlerleme veya gerileme alanları kamuoyuna açıklandığında, hesap verebilirlik artacak ve yetkililer üzerinde sürekli bir iyileştirme baskısı oluşacaktır. Söz konusu raporlar, bağımsız eğitim STK’ları ve akademisyenlerin katkısıyla hazırlanarak güvenilirlik sağlanacaktır.

2.4.4. Beklenen Etkiler

- **Akademik Başarı ve Okullaşma Oranlarında İyileşme:** Kırsal bölgelerde eğitim koşullarının iyileştirilmesi ve dijital desteklerin sağlanmasıyla birlikte öğrencilerin sınav başarıları ve okula devam oranlarında artış beklenmektedir. Özellikle lise düzeyinde kırsal-kentsel başarı makasının daralması, daha fazla gencin üniversiteyi kazanması mümkün olacaktır. Zorunlu eğitim çağında okul terk oranı azalacak, uzun vadede Samsun’un genel eğitim göstergeleri yükselecektir.

- **Dijital Uyumlu ve Donanımlı Bir Gençlik:** Tablet, bilgisayar ve internet erişimine kavuşan gençler çağın gereklerine uygun biçimde bilgiye erişebilecek, kendi kendine öğrenme kabiliyetleri artacaktır. Dijital okuryazarlık eğitimleri sayesinde internetin eğitim dışı zararlarından korunmayı da öğrenen gençler, teknolojiyi bilinçli ve üretken şekilde kullanacaklardır. Bu durum, ileride iş hayatında da yetkin, nitelikli insan kaynağı anlamına gelmektedir.

- **Sosyal Eşitsizliklerin Azalması:** Eğitimde fırsat eşitliği adımlarının hayata geçmesiyle sosyoekonomik durumu zayıf ailelerin çocukları da akranlarıyla benzer imkanlara

kavuşacaktır. Bu da kuşaklar arası sosyal hareketliliği artırarak yoksulluğun kısır döngüsünü kırabilir. Her gencin yeteneğine göre yükselebileceği adil bir eğitim ortamı, toplumsal adalet hissini güçlendirecektir. Özellikle kız çocuklarının eğitime devam oranının yüksek kalması, erken yaşta evlilik veya işgücünden çekilme gibi sorunların azalmasına katkı verir.

- **Toplumsal Farkındalık ve Sahiplenme:** Eğitim kampanyaları ve dayanışma faaliyetleri, toplumda eğitim sorunlarına karşı daha yüksek bir farkındalık ve sahiplenme duygusu yaratacaktır. İnternet bağışı yapan, gönüllü ders veren, köy okullarına destek olan kişi ve kurumların sayısı artacaktır. Böylece devletin yanı sıra vatandaşların da eğitimi sahiplenmesiyle kolektif bir çözüm kültürü yerleşecektir.

- **Uzun Vadede Ekonomik Kalkınma:** Eğitim düzeyi yükselen bir ilin iş gücü kalitesi de artar. Samsun'da nitelikli mezunların sayısının artması, bölgeye yatırım çekecek, yerel girişimciliği güçlendirecektir. Ara eleman ihtiyacını karşılamak üzere mesleki eğitim gelişecek, genç işsizlik oranı düşecektir. . Tüm bunlar ilin ekonomik performansına olumlu yansıtacak, bölgesel kalkınmayı destekleyecektir.

2.5. TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

2.5.1. Sorunun Tanımı ve Kök Nedenleri

Toplumsal cinsiyet eşitliği alanında Samsun’da gençleri etkileyen temel sorun, cinsiyet temelli roller ve ön yargılar nedeniyle özellikle genç kadınların fırsat eşitsizliğine maruz kalması olarak tanımlanmıştır. Gençlik çalıştayları ışığında öne çıkan spesifik sorunlardan biri, kız çocuklarının eğitim ve sosyal hayata katılımının ataerkil değer yargıları nedeniyle sınırlanmasıdır. Bu durumun kök nedenleri ve ilgili diğer hususlar şunlardır:

- **Ataerkil Aile ve Toplum Yapısı:** Özellikle kırsal kesimde ve bazı geleneksel aile yapılarında kadınların öncelikli rolünün ev içinde görülmesi, kız çocuklarının eğitime ve kariyer planlarına gereken önemin verilmemesi sonucunu doğurmaktadır. Ergenlik çağına gelen kızların yükseköğrenime gönderilmeden evliliğe hazırlanması gibi tutumlar geçmişte yaygınken, bugün resmi okullaşma oranları çok yükselmiş olsa da, bu zihniyet izleri halen tamamen silinmemiştir. Aile içi görev dağılımında kız çocuklarına ev işi, bakım gibi sorumluluklar yüklenmesi onların ders ve kişisel gelişim zamanını kısıtlamaktadır.

- **Eğitim ve İş Hayatında Cinsiyet Uçurumu:** STEM (fen, teknoloji, mühendislik, matematik) alanları başta olmak üzere bazı eğitim ve meslek alanlarında kız öğrencilerin temsil oranı düşüktür. Toplumda “kız işi-erkek işi” ayrımıyla beslenen kalıp yargılar, genç kadınların belirli mesleklere yönelmesini engelleyebilmektedir. Örneğin, mühendislik fakültelerindeki kadın öğrenci oranı erkeklere kıyasla düşük kalabilmekte; ya da mezun olduktan sonra kadınların istihdam oranı erkeklere göre geridedir. Bu durum, ekonomik bağımsızlık ve kariyer gelişimi açısından cinsiyet eşitsizliği yaratmaktadır.

- **Rol Model Eksikliği:** Yerel düzeyde genç kadınların kendilerine örnek alabileceği başarılı kadın figürlerinin yeterince görünür olmaması bir diğer etkidir. Kırsal bölgelerde okumuş, meslek sahibi olmuş kadın sayısının azlığı, genç kızların ufkunu daraltabilmektedir. Ayrıca karar alma mekanizmalarında (belediye meclisi, muhtarlıklar, vb.) kadın temsilinin düşük olması, kamusal politikaların cinsiyet bakış açısı içermeden şekillenmesine yol açabilir.

- **Toplumsal Farkındalık ve Eğitim Eksikliği:** Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda geniş kesimlerde bilinç düzeyi henüz arzu edilen seviyede değildir. Okullarda bu konuda müfredat dışı bilinçlendirme faaliyetleri sınırlıdır; erkek öğrencilerin eşitlik ve karşılıklı saygı konusunda eğitimi de kritik bir ihtiyaçtır. Aynı şekilde bazı aileler ve topluluklar, kadına yönelik şiddet, erken evlilik gibi konularda geleneksel tutumları sürdürebilmektedir. Bu genel

farkındalık eksikliği, ayrımcı davranış ve söylemlerin sorgulanmadan devam etmesine zemin hazırlamaktadır.

2.5.2. Önerilen Çözüm Yolları

Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve genç kadınların güçlenmesini desteklemek üzere aşağıdaki politika ve programlar önerilmektedir:

- **Yerel Rol Modellerin Desteklenmesi:** Samsun’da farklı alanlarda başarı elde etmiş kadınların hikayeleri görünür kılınmalı ve gençlerle buluşturulmalıdır. Örneğin, mühendis, doktor, girişimci, çiftçi, sanatçı gibi alanlarda başarılı Samsunlu kadınlar okullarda veya gençlik merkezlerinde konuşmalar yapmaya davet edilebilir. Belediyeler, “Aydın Kadın Rol Modeli” gibi inisiyatiflerle bu kişileri kamuoyuna tanıtabilir. Bu sayede genç kızlar “ben de yapabilirim” diyerek motive olacak, genç erkekler ise kadın başarısına tanıklık ederek önyargılarını sorgulayacaktır.

- **Eğitime Devam ve Burs Programları:** Kız çocuklarının lise ve üniversite eğitimine devam etmesini teşvik için özel programlar uygulanmalıdır. Maddi imkansızlık yaşayan veya aile baskısı riski altındaki kız öğrencilere yönelik kılavuzluk ve burs programları geliştirilebilir. Örneğin, Samsun Büyükşehir ve ilçe belediyeleri iş birliğiyle “Eğitimde Kız Öğrenci Destek Paketi” hazırlanarak, başarılı ve ihtiyaç sahibi kız öğrencilere öğrenim bursu, ücretsiz ulaşım kartı, yurt desteği gibi imkanlar sunulabilir. Bu somut destekler, aileleri de kız çocuklarını okutma konusunda cesaretlendirecektir.

- **Ailelere Yönelik Farkındalık Seminerleri:** Toplumdaki ataerkil kalıpları dönüştürmek üzere özellikle anne babaları hedefleyen eğitim çalışmaları yapılmalıdır. Mahalle düzeyinde veya okul aile birliği kanalıyla düzenlenecek seminerlerde, kız çocuklarının eğitim almasının aileye ve topluma getirileri, erken evliliğin zararları, kadın istihdamının önemi gibi konular işlenmelidir. Bu seminerlere ilahiyatçı, doktor, psikolog gibi kanaat önderleri ve uzmanlar davet edilerek mesajların etkisi artırılabilir. Aile içi iletişimde eşitlik ve şiddetsizliği teşvik eden atölyeler de yararlı olacaktır.

- **Genç Kadınlara Liderlik ve Öz Güven Atölyeleri:** Kız öğrencilerin kendilerini ifade becerilerini ve özgüvenlerini geliştirmek amacıyla okullarda ve üniversitelerde atölye çalışmaları düzenlenmelidir. Bu kapsamda, “Genç Kadınlar için Liderlik Kampı” gibi programlarla, lise ve üniversite çağındaki kız öğrenciler girişimcilik, liderlik, teknoloji, finansal okuryazarlık gibi alanlarda eğitime alınabilir. Program sonunda genç kadınların kendi

projelerini sunabilecekleri platformlar sağlanmalıdır. Bu tip atölyeler, onların gelecek hedeflerini büyütmelerine yardımcı olacaktır.

- **Ücretsiz Kurslar ve Sosyal Destek:** Özellikle kırsal veya dezavantajlı mahallelerde genç kadınlar için mesleki beceri kursları ve destek programları yaygınlaştırılmalıdır. Halk eğitim merkezleri ve belediye kurslarında biçki-dikiş gibi geleneksel kursların yanı sıra kodlama, yabancı dil, sürücü kursu, tarım girişimciliği gibi kurslar da ücretsiz sunulabilir. Bu sayede ev kızları veya işsiz genç kadınlar hayata atılmak için gerekli donanımı kazanabilecektir. Ayrıca kadın danışma merkezleri aracılığıyla psikososyal destek, hukuki danışmanlık hizmetleri güçlendirilmelidir.

- **Kurumsal Önlemler ve Politikalar:** Samsun'daki tüm kamu kurumları ve belediyeler, hizmet ve bütçelerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeterek yaklaşımlar benimsemelidir. Örneğin, Yerel Eşitlik Eylem Planı hazırlanarak her kurumun atacağı somut adımlar belirlenebilir. Belediye meclislerinde kadın erkek eşitliği komisyonları aktif çalışmalı; karar ve planlarda toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme yapılmalıdır. Ayrıca işyerlerinde kreş açılması, esnek çalışma, ebeveyn izni gibi kadın istihdamını kolaylaştıran uygulamalar yaygınlaştırılmalıdır. Türkiye'nin taraf olduğu CEDAW (Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi) ve benzeri uluslararası taahhütlere uygun şekilde, yerel düzeyde de gerekli idari düzenlemeler yapılmalıdır.

- **Kaynaklar ve Paydaşlar:** Toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarında öncü kurum Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve Samsun Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri birimleridir. Samsun Valiliği bünyesindeki İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulu etkin kullanılmalıdır. Paydaş olarak eğitim kurumları, sivil toplum kuruluşları (Kadın dayanışma dernekleri, gençlik STK'ları), üniversitelerin kadın çalışmaları merkezleri ve mahalle bazında muhtarlar sayılabilir. Finansman ve destek için merkezi hükûmetin Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi 2024-2028 eylem planındaki kaynaklar ve kalkınma ajansı hibeleri takip edilmelidir. Ayrıca Birleşmiş Milletler ve AB'nin toplumsal cinsiyet eşitliği fonlarından yararlanmak üzere projeler geliştirmek mümkündür.

2.5.3. Savunuculuk Stratejileri

- **Kadın Platformları ve Kampanyalar:** Samsun'da faaliyet gösteren kadın örgütleri, gençlik kuruluşları ve ilgili STK'lar bir araya gelerek Samsun Eşitlik Platformu oluşturacaktır. Bu platform, belirli aralıklarla toplanıp sorunları değerlendirecek ve ortak kampanyalar planlayacaktır. Örneğin, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü, 11 Ekim Dünya Kız

Çocukları Günü gibi tarihlerde genç kadınların başarı hikayelerini öne çıkaran, eşitlik mesajı veren etkinlikler düzenlenecektir. Sosyal medyada #EşitSamsun gibi etiketlerle kamuoyuna ulaşılacak, yerel yönetimlerin attığı adımlar ve eksikler düzenli olarak gündeme getirilecektir.

- **Eğitim Kurumlarında Savunuculuk:** Liselerde ve üniversitelerde toplumsal cinsiyet kulüpleri ile iş birliği yapılarak gençlerin bu konuda savunuculuk yapması teşvik edilecektir. Okullarda öğrencilerin kendi hazırladıkları afiş, broşür, kısa film gibi çalışmalar sergilenecek; cinsiyet eşitliği temalı kompozisyon ve proje yarışmaları düzenlenecektir. Bu faaliyetlerin sonuçları Milli Eğitim Müdürlüğü'ne sunularak müfredatta toplumsal cinsiyet konularına daha fazla yer verilmesi talebi iletilecektir. Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde de benzer şekilde yönetim ile görüşülerek "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" derslerinin yaygınlaşması savunulacaktır.

- **Yerel Yönetime Yönelik Savunuculuk:** Belediye meclislerinde kadın üye oranının artırılması ve karar süreçlerine kadın bakış açısının dahil edilmesi talep edilecektir. Her seçim dönemi öncesinde siyasi partilere genç kadın adayları listelerde üst sıralara koymaları yönünde çağrı yapılacaktır. Mevcut belediye için ise, eşitlik biriminin kurulması veya var ise etkin çalışması için resmi başvurular ve görüşmeler gerçekleştirilecektir. Belediyelerin yıllık performans programlarında kadın ve gençlik hedeflerine yer vermesi izlenecek; toplumsal cinsiyet etkisi analizi içeren raporlar hazırlanarak sunulacaktır.

- **Medya ve Hikaye Anlatıcılığı:** Toplumsal dönüşümde medya önemli bir araçtır. Bu kapsamda yerel medya organlarıyla toplantılar yapılarak, ayrımcı dilin terk edilmesi, başarılı kadın hikayelerine daha çok yer verilmesi konusunda iş birliği talep edilecektir. Ayrıca gençlerin kendi medyalarını yaratması teşvik edilecek; podcast serileri, YouTube videoları, blog yazıları aracılığıyla Samsunlu genç kadınlar seslerini duyuracaktır. Örneğin, "Samsun'un Genç Kadın Liderleri" adıyla bir röportaj dizisi yayınlanıp toplumda farkındalık artırılabilir. Bu strateji, kadınların maruz kaldığı ayrımcılık deneyimlerinin de görünür olmasını sağlayarak çözüm için baskı oluşturur.

- **İzleme ve Hesap Verebilirlik:** Toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki ilerlemeyi ölçmek üzere somut göstergeler belirlenecek ve periyodik olarak değerlendirilecektir. Örneğin, her yıl kız ve erkek öğrencilerin okullaşma oranları, genç kadın istihdam oranı, yerel yönetimlerde kadın oranı, kadınlara yönelik şiddet vakaları gibi göstergeler analiz edilecek ve raporlanacaktır. "Samsun Eşitlik Karnesi" adı altında yayınlanabilecek bu rapor, hem kamu kurumlarının hem de toplumun performansını ortaya koyacaktır. Eğer hedeflenen

göstergelerde gerileme varsa, bunun nedenleri tartışılıp ilgili kurumlar nezdinde girişimler yapılacaktır. Bu şeffaf izleme süreci, tüm paydaşları sorumluluk almaya teşvik eder.

2.5.4. Beklenen Etkiler

- **Kız Çocuklarının Eğitim ve Kariyerinde Süreklilik:** Önerilen politikalar sayesinde kız öğrencilerin lise ve üniversiteye devam oranlarının yüksek seviyede kalması ve hatta daha da artması beklenir. Burs ve destekler sayesinde ekonomik nedenlerle eğitimden kopmalar önlenecektir. Orta vadede Samsun'da kadınların yükseköğretim mezunu olma oranı yükselecek, kadınların daha çeşitli meslek alanlarına girmesi sağlanacaktır. Bu da kadının toplumsal statüsünü ve özgüvenini güçlendiren bir etkidir.

- **Genç Kadın İstihdamında Artış:** Mesleki kurslar, liderlik atölyeleri ve diğer desteklerle donanım kazanan genç kadınlar işgücü piyasasında daha aktif rol alacaklardır. Geleneksel olarak erkek ağırlıklı sektörlerle dahi kadın katılımı artabilir. Uzun vadede Samsun'da kadın istihdam oranının ve kadın girişimci sayısının yükselmesi muhtemeldir. Ekonomik kalkınma açısından bu, iş gücünün tamamının potansiyelinin kullanılmasını sağlayacağı için verimlilik artışı anlamına gelir.

- **Toplumsal Zihniyet Dönüşümü:** Rol modellerin görünür olması, medya kampanyaları ve eğitimlerle desteklenen çabalar neticesinde toplumun cinsiyet kalıplarına bakışı kademeli olarak değişecektir. Genç nesil, ebeveynlerine kıyasla daha eşitlikçi değerlerle yetişeceğinden, uzun vadede ataerkil tutumlar zayıflayacaktır. Erkek gençler, eşitliğin savunucusu haline gelebilecek; akran zorbalığı, cinsiyetçi söylem gibi sorunlar azalacaktır. Aile içinde kararlar daha katılımcı alınacak, ev içi iş bölümü dengelenecektir.

- **Şiddetin ve Ayrımcılığın Azalması:** Toplumsal cinsiyet eşitliğinin güçlenmesi, kadına yönelik şiddet ve taciz vakalarının da azalmasına zemin hazırlar. Eğitimli ve özgüvenli genç kadınlar şiddete karşı daha fazla mücadele edebilecek, kurumların desteğiyle koruma mekanizmaları etkin işleyecektir. Genç erkekler de erken yaşta sağlıklı ve saygılı ilişki kurma konusunda bilinçlendiği için, ileride şiddete meyilli davranışların azalması beklenir. Nihayetinde, daha güvenli ve huzurlu bir toplumsal ortam oluşacaktır.

- **Kapsayıcı ve Adil Yönetişim:** Kadınların karar mekanizmalarına ve toplumsal yaşama eşit katılımı, yerel demokrasiyi güçlendirir. Genç kadınlar STK'larda, meclislerde, girişimlerde daha fazla yer aldıkça, toplumun yarısını oluşturan kesimin ihtiyaçları politika ve hizmetlere daha iyi yansır. Bu da kamu yönetiminde adalet ve etkinliğin artmasını sağlar.

Samsun'un kalkınma planları, projeleri ve yatırımları kadın bakış açısını içerdğinde, kaynak dağılımı ve önceliklendirme daha kapsayıcı olacaktır.

2.6. SOSYAL KAPSAYICILIK

2.6.1. Sorunun Tanımı ve Kök Nedenleri

Sosyal kapsayıcılık başlığında Samsun ilinde tespit edilen temel sorun, dezavantajlı grupların toplumsal hayattan dışlanması ve merkez-kırsal arasında sosyo-kültürel uçurumun varlığı şeklinde tanımlanmıştır. Gençlik çalıştaylarında özellikle belirli etnik veya sosyal kökenden gelen gençler ile yoksul kesimlerin kamusal imkanlara ve sosyal yaşama eşit katılamadığı vurgulanmıştır. Bu sorunun kök nedenleri şu şekilde özetlenebilir:

- **Merkez ve Çevre Arasında Farklılaşma:** Samsun kent merkezi ve gelişmiş ilçeler, sosyo-kültürel etkinlikler, eğitim ve istihdam fırsatları bakımından daha avantajlı iken uzak ilçeler ve kırsal mahalleler bu imkânlardan yoksundur. Bu coğrafi eşitsizlik, gençler arasında bir fırsat uçurumu yaratmaktadır. Kırsal kesimde büyüyen bir gencin kaliteli eğitim alma, kültürel etkinliğe katılma, yabancı dil öğrenme gibi imkanları sınırlı kalmakta; şehir merkezindeki akranlarına göre özgüveni ve ufku daralabilmektedir. Merkez-kırsal ayrımı, sadece fiziksel değil kültürel anlamda da bir kopukluğa neden olmaktadır.

- **Etnik ve Sosyal Dezavantajlı Grupların Dışlanması:** Roman vatandaşlar, mülteciler, engelli gençler, çok yoksul ailelerin çocukları gibi dezavantajlı gruplar, toplumsal hayata tam ve eşit katılımı güçlüklerle karşılaşmaktadır. Örneğin, Roman gençlerin okullarda ayrımcılığa uğradığı, eğitimlerini tamamlamakta zorlandıkları araştırmalarla ortaya konmuştur (Sıfır Ayrımcılık Derneği'nin raporuna göre her 3 Roman gençten 2'si eğitim hayatında ayrımcılık yaşamıştır). Benzer şekilde engelli gençler fiziksel erişim engelleri ve önyargılarla mücadele etmektedir. Bu gruplar çoğu zaman istihdam, sosyal etkinlikler, kararlara katılım gibi alanların dışında kalmakta; bu da kırılganlık döngüsünü pekiştirmektedir.

- **Önyargılar ve Ayrımcı Tutumlar:** Dezavantajlı grupların dışlanmasında, toplumdaki ön yargılar ve bilgisizlik önemli rol oynar. Örneğin, Roman vatandaşlara yönelik kalıplaşmış olumsuz yargılar, bu topluluğun üyelerinin işe alınmamasına, sosyal mekanlardan dışlanmasına yol açabilir. Mülteci gençler dil ve kültür bariyerinin yanı sıra ayrımcılıkla karşılaşabilir. Engelli bireylere acıma veya yok sayma şeklinde yaklaşımlar sosyal uyumu engeller. Bu tür ayrımcı tutum ve söylemler, toplumsal birlik duygusunu zedeler ve gençler arasında kutuplaşma yaratır.

- **Politika ve Hizmetlerde Yetersiz Kapsayıcılık:** Yerel yönetim hizmetleri ve sosyal politikalar, çoğu zaman “ortalama vatandaşa” göre şekillendiğinden, özel ihtiyacı olan

gruplara uyum sağlamakta başarısız olabilir. Örneğin, gençlik merkezleri veya spor tesisleri planlanırken engelli gençlerin erişimi hesaba katılmamışsa, bu grubun dışlanmasına sebep olur. Yine yoksul mahallelerde sosyal hizmet ofislerinin bulunmaması ya da Roman vatandaşların yoğun yaşadığı bölgelerde kültürel hassasiyetlere uygun programlar geliştirilmemesi, mevcut eşitsizlikleri derinleştirir. Sosyal içerme perspektifinin planlama ve bütçelemeye yeterince ana akımlaştırılmaması önemli bir yapısal nedendir.

2.6.2. Önerilen Çözüm Yolları

Sosyal kapsayıcılığı artırmak ve tüm gençlere eşit fırsatlar sunmak amacıyla önerilen çözüm yolları aşağıdaki gibidir:

- **Hedef Gruplara Yönelik Kapsayıcı Eğitimler:** Dezavantajlı gençlere yönelik özgüven kazandırıcı, ayrımcılık ile mücadele edici eğitim programları düzenlenmelidir. Örneğin, Roman gençler için ayrı gruplar halinde devam edebilecekleri takviye ders programları, sanat/spor kursları açılabilir. Mülteci gençlere Türkçe dil kurslarının yanı sıra Türk gençleriyle kaynaştırıcı atölyeler sağlanmalıdır. Engelli gençlere yönelik teknoloji ve mesleki eğitim kursları, onların yeteneklerine uygun şekilde dizayn edilmelidir. Bu tür hedeflenmiş eğitimler, dezavantajlı gençlerin topluma katılım bariyerlerini azaltacaktır.

- **Genel Toplum İçin Farkındalık ve Empati Atölyeleri:** Sadece dezavantajlı gruplara değil, genel genç nüfusa da çeşitliliği ve kapsayıcılığı anlatan bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır. Okullarda ve gençlik merkezlerinde ayrımcılık karşıtı eğitim modülleri uygulanabilir. Drama, simülasyon, karşılıklı rol değiştirme gibi yöntemlerle gençler, farklı kimliklerden akranlarının yaşadığı zorlukları deneyimleyebilir. Örneğin, bir günlüğüne öğrencilerin gözleri bağlanarak engelli birey deneyimi yaşamaları veya Roman kültür günü düzenlenerek önyargıların kırılması hedeflenebilir. Bu tip çalışmalar genç yaşta empati gelişimini destekler.

- **Sosyal İçerme Politikalarının Ana Akımlaştırılması:** Yerel yönetimler, hazırlayacakları stratejik plan ve programlarda sosyal içerme hedeflerine özel yer vermelidir. “Kimseyi geride bırakmama” ilkesiyle hareket edilerek, her proje veya hizmetin engelliye, yoksula, etnik azınlıklara etkisi analiz edilmelidir. Belediyelerde Sosyal İçerme Birimleri kurulup bu konuların takibi profesyonelce yapılabilir. Örneğin parklar düzenlenirken engelli erişimine uygunluk zorunlu bir kriter olmalı; kültürel etkinlik planlanırken Roman müziği festivali gibi farklı kültürlerle yer veren içerikler eklenmelidir. Ayrıca dezavantajlı mahallelere pozitif ayrımcılık yapılarak, bütçeden bu bölgelere daha fazla pay ayrılması sağlanmalıdır.

• **Sanat, Spor ve Kültür ile Uyum Projeleri:** Gençleri kaynaştırmanın en etkili yollarından biri ortak faaliyetlerdir. Bu kapsamda sanat ve spor projeleri araç olarak kullanılmalıdır. Örneğin, “Birlikte Müziğin Sesi” adlı bir proje ile farklı etnik gruplardan gençlerin karma orkestralar kurması teşvik edilebilir. Mahalleler arası karma futbol turnuvaları, karma halk oyunları ekipleri gibi faaliyetlerle ortak paydalar oluşturulabilir. Ayrıca karma yaz kampları, gönüllülük programları düzenlenerek şehir merkezi ile taşra gençliği bir araya getirilebilir. Bu tür sosyal uyum odaklı projeler, önyargıları fiilen etkileşim yoluyla yıkacaktır.

• **Ekonomik ve Akademik Destek Programları:** Yoksulluk kaynaklı dışlanmayı engellemek için dezavantajlı gençlere ekonomik destek şarttır. Belediyelerin sosyal yardım programları gençleri kapsayacak şekilde genişletilmeli, eğitim materyali, beslenme, barınma desteği sunulmalıdır. Okullarda rehberlik servisleri aracılığıyla risk altındaki öğrenciler ( rn. okulu bırakma ihtimali olanlar) tespit edilip özel ilgilenilmelidir. Gerekirse bu gençlere mentorluk yapacak akran koçluğu sistemi kurulabilir. Böylece kimsenin eğitimden veya sosyal hayattan kopmaması sağlanabilir.

• **Politika ve Yönetişimde Katılım:** Dezavantajlı grupların kendi temsilcilerinin karar alma mekanizmalarına katılması teşvik edilmelidir. Örneğin, Samsun Kent Konseyi bünyesinde Roman  alışma Grubu, Engelli Meclisi, Mülteci Gençler Platformu gibi yapılar oluşturulabilir. Bu yapılar, sorunları ve c z m önerilerini doğrudan yerel yöneticilere iletmelidir. Ayrıca belirli periyotlarla vali, belediye başkanı gibi yöneticiler bu gruplarla yuvarlak masa toplantıları yaparak geri bildirim almalıdır. Katılımcı ve kapsayıcı yönetişim, sorunların yerinde ve etkin c z m n  kolaylaştıracaktır.

• **Kaynaklar ve Paydaşlar:** Sosyal kapsayıcılık çalışmalarında kilit paydaşlar Aile ve Sosyal Hizmetler İl M d rl ğu (sosyal yardım ve hizmetlerde), İşKUR (istihdam desteklerinde), Gençlik ve Spor İl M d rl ğu (uyum projelerinde) gibi kamu kurumlarıdır. Sivil toplum tarafında, Roman dernekleri, engelli dernekleri, mülteci destek STK’ları, gençlik kuruluşları sürece dahil olacaktır. Mahalle muhtarları ve kanaat önderleri yerel düzeyde kritik rol oynar. Finansman için merkezi sosyal destek fonları, AB’nin Sosyal Uyum Projeleri Fonları, Dünya Bankası ve benzeri kuruluşların hibe programları ( zellikle mülteci ve yoksulluk alanlarında) kullanılabilir. Yerel belediyeler de sosyal yardım b   elerini artırarak projelere kaynak ayıracaktır.

2.6.3. Savunuculuk Stratejileri

• **Haritalama ve Veri Sunumu:** Savunuculuğun başlangıç adımı olarak, dezavantajlı grupların yoğunlaştığı bölgeler ve ihtiyaçları mahalle mahalle haritalandırılacaktır. Örneğin, hangi mahallede Roman nüfusun daha fazla olduğu, hangi okulda kaç engelli öğrenci bulunduğu, hangi ilçede yoksulluk oranının yüksek olduğu gibi veriler toplanacaktır. Bu veriler ışığında hazırlanan kapsamlı bir Sosyal İçerme Durum Raporu, içerisinde mahalle bazlı istatistikler ve anket sonuçlarıyla birlikte kamuoyuna ve yöneticilere sunulacaktır. Somut veriler, sorunun inkar edilmez biçimde anlaşılmasını sağlayacaktır.

• **Paydaş İrtibat ve İş Birliği:** Dezavantajlı grupları temsil eden STK'lar, muhtarlar, meslek odaları, gençlik meclisleri bir araya getirilerek ortak savunuculuk stratejisi belirlenecektir. İlgili tüm paydaşların dahil olduğu toplantılar sonucunda öncelikli talepler (örneğin “X mahallesine gençlik merkezi açılsın” veya “engellilere uygun kaldırım yapılsın”) netleştirilip, bu taleplerin muhataplarına iletilmesi sağlanacaktır. Raporlar ve talepler, randevu alınarak belediye başkanlarına, il müdürlerine yüz yüze sunulacak. Bu görüşmelerde, farklı kesimlerden gençlerin temsilcileri de bulunarak yaşadıkları deneyimleri birinci elden aktaracaktır.

• **Medya Kampanyaları ve Hikayeler:** Yerel basın, radyo ve televizyon kanalları aracılığıyla toplumsal kapsayıcılık mesajları yaygınlaştırılacaktır. Örneğin, bir yerel gazete köşesinde her hafta farklı bir dezavantajlı gencin başarı hikayesi anlatılabilir. Roman bir gencin üniversiteyi kazanma mücadelesi, engelli bir sporcunun azmi, mülteci bir gencin topluma uyumu gibi olumlu hikayelerin paylaşılması, toplumun genelinde bu gruplara bakışı değiştirecektir. Ayrıca sosyal medyada viral olabilecek kısa videolar hazırlanarak (ör. farklı geçmişlerden gençlerin birlikte bir proje yapması gibi) #BirlikteSamsun etiketiyle paylaşım kampanyaları düzenlenecektir.

• **Gençlik Buluşmaları ve Kardeşlik Projeleri:** Merkez ve dezavantajlı mahalle gençlerini buluşturan etkinlikler hem savunuculuk hem de doğrudan etki açısından değerlidir. Bu amaçla, örneğin daha avantajlı bir okulla dezavantajlı bir okulu “kardeş okul” ilan edip ortak faaliyet yaptırmak gibi projeler geliştirilecektir. Sanat gösterileri, spor maçları, piknikler düzenlenerek gençler kaynaştırılacaktır. Bu buluşmaların görüntü ve sonuçları kamuoyu ile paylaşarak, farklılıkların bir arada anlamlı güzellikler yaratabildiği mesajı verilecektir. Bu strateji, savunuculuğa duygusal bir güç de katacaktır.

• **İlerleme İzleme ve Baskı Oluşturma:** Sosyal kapsayıcılık alanında verilen sözlerin takipçisi olmak için bağımsız izleme faaliyetleri yürütülecektir. Örneğin, belediyenin ilan

ettiği “dezavantajlı mahallelere 5 yeni park yapılacak” hedefi gerçekten gerçekleşti mi, belirli bir bütçe ayrıldı mı gibi konular sivil inisiyatiflerce denetlenecek ve raporlanacaktır. Yerel yönetimlerden alınan geri dönüşler, cevaplar kamuoyuna açık şekilde yayımlanacak; böylece hesap verebilirlik sağlanacaktır. Ayrıca, gençlik meclisleri bünyesinde sürekli bir Kapsayıcılık İzleme Komitesi kurulup düzenli aralıklarla yöneticilerle buluşarak gelinecek noktayı değerlendirecektir. Yeterli ilerleme görülmezse, bunun nedenleri sorulup gerekirse protesto ve yeniden gündem yapma yoluna gidilecektir.

2.6.4. Beklenen Etkiler

- **Toplumsal Uyumun Güçlenmesi:** Önerilen politikaların uygulanmasıyla, farklı etnik, sosyoekonomik veya fiziksel özelliklere sahip gençler arasındaki etkileşim ve anlayış artacaktır. Ortak etkinlikler ve kapsayıcı eğitimler sonucunda gençler birbirlerini “öteki” olarak görmek yerine aynı toplumun eşit üyeleri olarak görmeye başlayacaktır. Bu uyum, mahallelerde huzuru artıracak, asayiş sorunları ve gerginlikler azalacaktır. Toplumun geneline yayılan birlik duygusu, Samsun’un sosyal sermayesini ve dayanışma kapasitesini yükseltecektir.

- **Dezavantajlı Gençlerin Topluma Kazandırılması:** Eğitim, beceri ve güven kazanan dezavantajlı gruptaki gençlerin okul tamamlama, istihdama girme oranlarında iyileşme beklenir. Örneğin, Roman gençlerin liseyi bitirme oranı belirgin şekilde artabilir; engelli gençler uygun iş imkanlarına erişebilir. Bu grupların marjinalleşmesinin önüne geçilerek topluma aktif katkı sunan bireyler olmaları sağlanacaktır. Böylece sosyal yardım ve destek ihtiyacı da uzun vadede azalır; her bireyin üretici hale geldiği bir yapıya yaklaşılr.

- **Yoksulluk Döngüsünün Kırılması:** Sosyal kapsayıcı politikalar, yoksul ailelerin çocuklarının daha iyi eğitim ve iş fırsatlarına ulaşmasına imkan verir. Bu da kuşaklar boyu süren yoksulluk döngüsünü kırmada etkilidir. Bir dezavantajlı mahalleden çıkan gencin üniversite mezunu olup iyi bir işe girmesi, sadece kendisi için değil ailesi ve çevresi için de pozitif bir değişim yaratır. Bu tür örnekler arttıkça, mahalle bazında ekonomik ve sosyal kalkınma gerçekleşir.

- **Daha Kapsayıcı Hizmet ve Mekanlar:** Politikalarda sosyal içerme yaklaşımının benimsenmesi, somut olarak kamusal mekanların ve hizmetlerin herkes için erişilebilir olmasını getirecektir. Örneğin, engelli rampaları olmayan binalar kalmayacak, tüm yeni parklar engelli ve çocuk dostu tasarlanacak, belediye kurslarına her kesimden genç katılabilecektir. Kamuda ve özel sektörde dil, din, ırk, cinsiyet, engel ayrımı gözetilmeksizin

fırsat sunma kültürü yerleŖecektir. Bu fiziki ve kültürel d n Ŗ m, Samsun’u gerçekten “kimsenin geride kalmadığı” bir Ŗehir haline getirecektir.

• ***Yerel Kalkınmada EŖit Katılım:*** Dezavantajlı grupların karar süreçlerine dahil olması, yerel politikaların daha adil ve kapsayıcı olmasını sağlar. Farklı kesimlerin ihtiyaçları duyulup karŖılandık a, kamu kaynaklarının dağılımı da hakkaniyetli olacaktır. Bu da herkesin kentin kalkınma pastasından pay almasına, dolayısıyla sürdürülebilir bir kalkınmaya yol açar. Yerel yönetim- vatandaŖ iliŖkilerinde güven artar, demokrasi güçlenir ve sosyal barıŖ pekiŖir.

3. Genel Değerlendirme ve Politika Önerileri

Samsun ilinde ulaşım, kültür-sanat, turizm, eğitim, toplumsal cinsiyet eşitliği ve sosyal kapsayıcılık alanlarında gençlerin tam katılımını engelleyen çeşitli sorunlar tespit edilmiştir. Bu raporda belirtilen sorunlar ve çözüm önerileri göstermektedir ki, gençlik odaklı bir yaklaşımla ele alınmadıkça bu alanlardaki eşitsizlikler ve eksikler devam edecektir. Oysa ki gençler, yalnızca hizmetlerin pasif tüketicisi değil, aynı zamanda çözüm üreten aktif aktörler olarak değişim süreçlerine dahil edilebilir 56 . Samsun özelinde gençlerin gerek karar alma mekanizmalarına katılımı gerekse savunuculuk faaliyetleriyle ortaya koyduğu enerji, yerel kalkınma politikalarına yön verebilecek potansiyele sahiptir.

Yukarıdaki analizler ışığında öne çıkan genel politika önerileri şunlardır:

- **Gençlik Katılımının Kurumsallaşması:** Samsun’da gençlik meclislerinin, öğrenci konseylerinin ve genç STK’ların karar alma süreçlerine etkin katılımını sağlamak üzere kurumsal düzenlemeler yapılmalıdır. Kent Konseyi Gençlik Meclisi’nin önerileri belediye meclisinde rutin olarak gündeme alınmalı; her ilçede gençlik danışma kurulları oluşturulmalıdır. Bu sayede gençlerin ihtiyaç ve fikirleri politikalara sistematik şekilde yansıtacaktır.

- **Veri Temelli ve İzlemeye Açık Yönetim:** Gençlik politikalarının başarısı, düzenli veri toplamaya ve şeffaf izlemeye dayanır. Her bir alanda (ulaşım, eğitim vb.) gençlere dönük hedefler konulup bu hedeflere ulaşım derecesi yıllık performans raporlarıyla değerlendirilmelidir. Örneğin, “yılda X yeni genç istihdamı yaratıldı, Y adet kız öğrenci burs aldı, Z mahalleye kültür hizmeti götürüldü” gibi somut göstergeler takip edilmelidir. Bu raporlar kamuya açık olmalı, böylece hesap verebilirlik sağlanmalıdır.

- **Bütüncül ve Hak Temelli Yaklaşım:** Gençlik ile ilgili sorunlar birbiriyle bağlantılıdır. Bu nedenle çözüm stratejileri de bütüncül olmalıdır. Ulaşım sorunu, eğitim katılımını; eğitim sorunu, istihdamı; toplumsal cinsiyet eşitliği, sosyal kapsayıcılığı etkilemektedir. Politikalar geliştirilirken gençliğin hakları (eğitim hakkı, ulaşım hakkı, kültürel yaşama katılım hakkı vb.) temelinde ve bir arada ele alınmalıdır. Hiçbir gencin diline, dinine, cinsiyetine, engeline, sosyoekonomik durumuna bakılmaksızın hizmet alması garanti altına alınmalıdır.

- **Kaynak Tahsisinin Önceliklendirilmesi:** Bu raporda belirtilen önlemlerin hayata geçebilmesi için gerekli finansal ve beşeri kaynakların ayrılması kritik önemdedir. Yerel yönetimler 5 yıllık stratejik planlarında gençlik odaklı projelere daha yüksek pay ayırmalıdır. Merkezi bütçe ve kalkınma ajansı fonlarından yararlanılarak Samsun’da gençlik merkezi

inşaatları, dijital altyapı, burs programları gibi somut yatırımlar yapılmalıdır. Ayrıca kamu-özel sektör iş birlikleri geliştirilerek (örneğin teknoloji şirketleri ile dijital eğitim projeleri, ulaşım firmaları ile indirim protokolleri) yenilikçi finansman modelleri devreye sokulabilir.

• **İyi Uygulamaların Model Alınması:** Türkiye'nin diğer şehirlerinde veya yurt dışında gençlik alanında başarılı olmuş uygulamalar Samsun'da pilotlanabilir. Raporla turizm ve eğitim alanında önerilen pilot faaliyet planları, başarılı olursa diğer illere de model olabilecektir. Bu karşılıklı öğrenme yaklaşımıyla, sürekli kendini geliştiren bir gençlik politikası ortamı yaratılabilir.

• **Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Kalkınma Hedefleriyle Uyum:** Son olarak, önerilerimizin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile uyumlu olduğunun altı çizilmelidir. Özellikle Amaç 4: Nitelikli Eğitim, Amaç 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Amaç 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme, Amaç 10: Eşitsizliklerin Azaltılması, Amaç 11: Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar doğrudan bu raporda ele alınan konularla ilişkilidir. Samsun'un yerel eşitlikçi kalkınma perspektifi, bu küresel hedeflerle paralel ilerleyecektir.

Sonuç olarak, gençlik katılımını ve yerel eşitlikçi kalkınmayı önceleyen bu politika paketi, Samsun ilinde hem bugünün genç neslinin güçlenmesini hem de geleceğin daha müreffeh ve adil bir toplumunun inşasını amaçlamaktadır. Raporun çıktıları, karar vericiler için veri temelli bir yol haritası sunarken, aynı zamanda sivil toplum ve gençler için de bir savunuculuk aracı işlevi görecektir. Bu önerilerin hayata geçirilmesi durumunda, Samsun'un gençleri sadece sorunların muhatabı değil, çözümün ortağı olarak kentin gelişimine aktif katkı sunacak; daha kapsayıcı, yenilikçi ve dirençli bir Samsun için önemli bir adım atılmış olacaktır.

Kaynaklar: Rapor içeriğinde yer alan tespit ve öneriler, Samsun'da gerçekleştirilen gençlik çalıştayları ve atölye çalışmalarından elde edilen bulgulara dayanmaktadır. Ayrıca, ilgili mevzuat ve ulusal/uluslararası strateji belgeleri taranarak (örneğin 5393 sayılı Belediye Kanunu ve Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi gibi) yerel uygulamalarla ilişkili bölümler göz önünde bulundurulmuştur. İyi uygulama örnekleri ve istatistiki veriler ise raporda referansları ile sunulmuştur. Bu kaynakların ışığında hazırlanan politika önerilerinin, resmi kurumlarca değerlendirilip hayata geçirilmesi temennisiyle, Samsun Gençlik Politika Raporu karar alıcıların bilgisine saygıyla sunulur.

KARADENİZDE *genclik* KATILIMI

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

